

sacramentū: vt facili⁹ possint ꝓtra mū-
dū carnē ⁊ diabolū pugnare. Tertio
ad cōfessionē constantē noīs xp̄i ani-
mat quē oportet verū deū ⁊ verū hoīez
ꝓfiteri. Primo oportet vt cōfiteamur
eū fm̄ diuinā naturā patri ⁊ spūi san-
cto coequalē qđ notat in forma ver-
borū vbi fit expressio trinitatē. Secūdo
vt cōfiteamur eum fm̄ humanā natu-
ram crucis suppliciu ꝓtulisse qđ nota-
tur in crucis cōsignatione q̄ fit in frō-
te. Et ne erubescam⁹ vel timeam⁹ chri-
stū cōfiteri. Tertio vt intus ⁊ extra
nos spūali decore ornet. intus qđdem
ꝓ cōsciētię puritatē ⁊ extra ꝓ odorem
bonę fame. Et hęc duo signant̄ ī cris-
mate qđ cōficiat̄ ī oleo ꝓpter ꝓmum
⁊ ballamo ꝓpter scđm. Quarto in ho-
nis agēdis vel malis sustinēdis robo-
randū. Quinto aīas ⁊ corpus armatū
aīam qđdem ꝓpter impressionem cara-
cteris. corpus vero ꝓ clypeum crucis.
Sexto ꝓ illud sacramētū sūt fideles
pleni christiani. plenitudine dico co-
ꝓie: qđ tñ in baptismo pleni facti sunt
plenitudine sufficiētię. Septimo post
pugnā coronat qđ notat in vitta que
circa caput ligat̄. Cōfitem̄ dū est autē
de isto sacramento si quis illud in pec-
cato mortali recepit. Quia q̄cunq; h̄
sacramētū in peccato mortali recipit
mortaliter peccat. Ergo inuenes qui
debent cōfirmari inducendi sūt vt an-
tea cōfiteātur ⁊ insinuandi sūt eis ef-
fectus sacramenti cōfirmatiōis vt eo
maiorē deuotionē ad illud sacramētū
digne ꝓcipiendum acquirant.

De tertio sacramēto scz penitētia.

Penitētia fm̄ Auḡ. ē mala ꝓ-
terita deplāgere ⁊ plāgenda
iterū nō cōmittere. Peniten-
tię vtilitas ⁊ dignitas ostendit. Pri-

mo ī hoc qđ nihil ē qđ deo tantū place-
at inter oīa in peccatore sicut ꝓnitere
⁊ amplius a peccatis cessare. Hoc ꝓ-
batur. qđ si dares deo oīa bona tempa-
lia q̄ habes. ⁊ oēs paupes pasceres. et
infinita monasteria ⁊ ecclias cōstrue-
res. deo non places nisi ꝓniteas. Itē
si habueris omnē scientiā ita qđ ꝓter to-
tum mūdum pacē faceres. oīa bona in
mundo cōsilio tuo disponderes. Itē si
linguis hoīez loquereris ⁊ angelorū.
id est. qđ tot cōuerteres peccatores vt
oēs ꝓdicatores ab initio mūdi cōuer-
terūt factus es velut es sonās. Quia
alijs ꝓdes sed teipsū cōsumis si a pec-
cato nō cessas. Itē si tradideris corp⁹
tuū ita vt ardeas. deū tñ nō placas. ni-
si ꝓniteas ⁊ a peccatis cesses. Qm̄ de
cōtritionē ⁊ ꝓnitētiā diligit. quia ꝓ
h̄ de celis in terrā. ⁊ angelis ad pecca-
tores. ⁊ delictis inenarrabilib; ad ꝓ-
nas iestimabiles venit. Imo tñ ꝓni-
tētiā affectat dñs. qđ cū oīa bona in ce-
lis haberet cū angelis ꝓ nobis ꝓnitē-
tiam assūpsit vt eius ꝓciositatē pecca-
toribus verbo ⁊ exemplo cōmēdaret.
Juxta illud Mat. ix. Nō veni vocare
iustos s; peccatores ad ꝓnitētiā. Etā
sancti assūperūt ꝓnitētiā. vt sanct⁹
Jobes baptista. beata virgo maria.
q̄ non deliquerūt. Ergo multo magis
nos peccatores. Itē diabolo nihil mo-
lestū ē respectu peccatoris: qđ peccato-
rē vere ꝓnitere. nō enī ipsū tātū mole-
stares o peccator (vt ꝓ impossibile loq̄r)
si cū in camino poneris si suspenderis
si rozares; non tātum cōtristaret quo
ad aliquid intātū tristat̄ de ꝓnitētia
hoīs qđ impetū tāto tristior ē. Ba-
ruch. v. Sicut gaudia est ī tua ruina ⁊
letata est in casu tuo babilon. sic con-
tristabit in tua ꝓsolatione. Ideo autē
tñ dolet qđ tā lōgū latorem ī te ꝓdidit

7 valde cōfundit̄ ex eo q̄ homo debet
venire ad tantā gl̄iaz de q̄ ipse cecidit
Intēnibil̄ homini peccatori vtili⁹ q̄ a
peccato cessare 7 p̄nitere. 7 nō sibi eēt
tā vtilē q̄ quotidie p̄ eo tot missę de-
cātarent̄ q̄t stellas sūt in celo. 7 oēs san-
cti p̄ eo iterpellarēt. et si celū quotidie
ei apiret̄ 7 plueret s̄m velle suuz. 7 sol
7 luna 7 stelle s̄m voluntatē suā cursū
suuz pagerent. Imo si quotidie ange-
li descenderēt de celo et loquerent̄ ei.
7 rapet̄ in aerē ab angelis sicut factū ē
aliquib⁹ sanctis. imo si beata virgo lo-
queretur ei. **N**ec mirū. cū ipse dñs se-
pe locutus ē cū Iuda 7 tñ dānatus ē.
Si interrogares oēs sanctos de vtili-
tate p̄nitentię. respōderēt q̄ quilibet
eorū vellet tecū p̄cipare suū donū qd̄
a deo habet ī celo. **A**nsel. **U**nusq̄sq̄
gaudet tñ de alterius merito q̄tū de
suo pp̄rio. **S**i mariā it̄rogares. **R**e-
spōderet q̄ vellet tecum p̄cipare oīa
sua merita 7 gaudia. **S**i christum re-
spōderet q̄ dare tibi vellet ea gaudia
q̄ nec oculos vidit nec auris audiuit
nec in cor hominis ascēdit. imo nec ea
numerare potes. **U**n̄ dixit domin⁹ ad
abraam. **S**uspice celum: si numerare
potes stellas. sic nec gaudia celi.

Penitentia quō sit oīpotens.

Penitentia respectu dei 7 pecca-
toris ē omnipotēs. **N**ulla cre-
atura neq̄ in celo neq̄ in ter-
ra: nō omnes martyres neq̄ apostoli
neq̄ p̄phete neq̄ confessores neq̄ vir-
gines: sed sola penitentia placat deuz
peccatori. **U**nde ipse dicit **M**atth. iij.
Penitentiam agite appropinquabit
enī regnum celorum. **E**ccl̄. xij. **A**ltissi-
mus odio habet peccatores et miseri⁹
est p̄nitētibus. **E**ccl̄. xvij. **S**i impi-
us egerit p̄nitentiā ab omni peccato
suo vita viuet. **A**cq̄. iij. **P**enitemini 7

cōuertimini vt deleant̄ peccata vestra
dixit petrus apostol⁹ crucifixorib⁹ xp̄i-
sic 7 dicitur tibi peccatori. **P**enitentia
potētissima ē in omni tēpore. quia ab
initio mundi vsq̄ in finem durat ei⁹
potētissima potētia: quia nūq̄ verus
p̄nitens damnabit̄ quia de omni ge-
nere hominū inueniūt̄ in inferno nisi
de p̄nitētibus vere 7 innocētib⁹. **I**te
in omni etate 7 ī qualibet etate saluat
7 quādoq̄ quasi in extrema sufflatio-
ne. vt patet in latrone qui cuz christo
in cruce pependit. **I**n omni loco: quia
peccatori celum aperit. quod null⁹ an-
gel⁹ nec aliquis sanctorū facere posset
In terra. quia plus mereri facit p̄ni-
tētem vno die q̄ peccator in mille an-
nis. **I**n inferno 7 in purgatorio potē-
tiam exercet: quia vtrūq̄ extinguit p̄-
nitētibus vere 7 p̄fecte. **I**n omni plo-
na etiam si cētum milia mortes meru-
isset. **E**tiam si sit sicut iudas vel pilat⁹
vel herodes. **C**hryso. **P**enitentia om-
nia ligata soluis. oīa aduersa tu miti-
gas. omnia cōtrita tu sanas. **S**ap. vij.
Cum sit vna omnia potest. **P**eni-
tētia omnia potest in celo 7 in terra. re-
spectu dei 7 peccatoris p̄ter quattuor.
Primū est peccatorē d̄ inferno non
potest liberare. **Q**uia ī inferno nulla ē
redemptio. **U**nde **G**reg⁹. xj. li. moral̄.
Quis ad inferni mala toleranda de-
scenderit. nequaq̄ vlt̄erius ad lucē re-
dibit. **Q**uia nequaq̄ vlt̄erius miseri-
cordia parcētis liberat quos semel in
locis p̄ualibus iusticia iudicātis dā-
nat. **E**rgo pro damnatis nō est oran-
dum q̄ nunq̄ liberabūtur. **U**n̄ dicit
Aug⁹. **S**i scirem patrem meū ī infer-
no nō pl⁹ orare p̄ eo q̄ p̄ diabolo. **L**ic⁹
aut̄ penitentia nō possit hōiem de infer-
no liberare: potest tamen a port̄ inferi
id est. a peccatis mortalib⁹ dñi homo

viuit ipsū peccatorem eruere. Tante est potentie. Hoc nemo aliꝰ nec in celo nec in terra potest. Secūduꝰ qꝰ non potest est qꝰ virginitatem perditā non potest restituere. Unde **Ysid.** de sumo bono. Omne peccatū per penitentiam recipit vulnerum sanitatē: virginitas autē si labitur nulla penitentia reparatur ad integritatem. Et lz penitētia virginitatē non possit reddere: potest tamē peccatorem penitentem virgini equales vel maiorem in celo efficere: q̄uis aureolam non valeat ipse penitens rehatere. Verbi gratia. **Beatꝰ petrus** ap̄ls: maior est q̄ multę virgines q̄uis aureolam nō habeat. Similiter et **maria magdalena** et multi alij sancti. S; aureolam virgo corrupta nequa q̄ habere pōt: etiā quātūcūqꝰ peniteat. Unde **Hieroꝰ.** Audenter loquor cuz omnia possit deus. suscitare tamē non potest virginem post ruinam. valet quideꝰ liberare de pena: s; non valet coronare corruptam. Tertium quod non potest ē qꝰ tempus inutiliter perdituz non potest restituere. Et lz non possit tempus perdituz restituere: tamen pōt deo p eo satisfacere. Quartuz est qꝰ opera de genere bonorum: mortua. id est. opera facta in peccato mortali non potest viuificare. Et lz non possit opera mortua viuificare potest tamē opera mortificata resuscitare. id ē illa bona opa que sūt antea in gratia facta: 7 postmoduz p sequēs peccatū mortale mortificata. illa opera ipsa penitētia reuiuiscere facit. S; illa opera q̄ sunt facta in peccato mortali nunq̄ reuiuiscūt. versus. **Viuere non poterunt:** que nunq̄ vicia fuerūt. Sciendū qꝰ penitentia in tribus consistit. scilicet in cōtritione vera: 7 cōfessione pura: 7 satisfactione. d̄ quibus

nunc per ordinem dicendū est.

De p̄ma pte penitētię. s; d̄ cōtritiōe. **C**ōtritiō fm **beatus Tho.** super per. iij. di. xvij. Est dolor voluntarie assumptus pro peccatis cum pposito confitendi et satisfaciendi. Queritur vtrū cōtritiō debeat esse maxima: Respondeo quātū ad interiorē dolorem 7 displicentiā debet esse maximus dolor. qd̄ pbatur p̄ tria. Primo quia ī nulla re debemꝰ habere tantam cōplacētiā sicut in deo. modo hoc totū pdimus cū peccato mortali: 7 cōtraria cōtrarijs curāt. Ergo de peccato cōmisso maximū dolorem 7 displicentiā habere debemus. Secūdo pbatur quando quis offendit aliquem dilectum quātō plus de hoc dolet tanto magis euz dilexit. S; deū super omnia diligere debemꝰ quē peccādo offendimus. igit̄ r̄c. Tertio pbatur quando quis aliquā rem perdit tanto plꝰ dolet quātō melior ipsa res ē. Quia homo plus dolet de amissione vnius floreni q̄ denarij. S; deus est summū 7 infinitum bonū quem peccando offendimus 7 perdidimus. igitur r̄c. Ex quibus sequitur qꝰ dolor cōtritionis quantū ad interiorē displicentiā debet esse maior omni dolore qui tēporaliter potest homini accidere. etiam si omnia bona tēporalia pderet. vel pater 7 mater vel vxor et filij 7 cōmuniter oēs consanguinei morerent. Ergo in vera amaritudine cordis 7 cōtritione deflere debemꝰ offensam dei et mortē n̄re pprie anime. **Uñ Innocēꝰ** de vilitate cōditionis humane. Sentiat se culpabiliter durū 7 dure culpabilē qui amici sui mortem deplorat: 7 spūalem anime suę mortē non deflet.

Quattuor sunt signa cōtritionis.

Contritionis signa sunt quatuor
 p̄ q̄ cognosci p̄t an de p̄ cō
 tritionē indulserit sibi pecca
 ta: q̄ sine vera p̄tritione nullo modo
 fit remissio pctō r̄. **Primū** signū si de
 p̄teritis peccatis dolet: et in futurū se
 firmiter cauere p̄ponit sic q̄ poti⁹ vel
 let subire oēm p̄nā in generali loquē
 do vel etiā mori corpali⁹ vel mendica
 re q̄ ampli⁹ sciēter mortaliter peccare
Un̄ apls. Quis nos sepabit a chari
 tate xp̄i an p̄secutio aut fames Sed 3
 signū est si ipse p̄nitēs p̄atus est face
 re satisfactionē l̄sis siue in reb⁹. scz re
 stituedo oīa iniusta siue fama. scilz re
 uocando q̄ false r̄ mēdaciter suū p̄xi
 mū infamauerit. siue i corpore vulnerā
 do. siue uirginitatē uirginū corrupen
 do. r̄ sic de alijs offensis. Et in quibus
 non p̄t satisfacere doleat: et habeat
 p̄positū satisfaciēdi cuius aliquo modo
 poterit. **Un̄ Bern.** Qui ueraciter p̄
 nitet q̄quid sibi p̄ culpa quā odit in
 iūgit: tacita cōsciētia patienter ample
 ctitur. **Tertiū** signū q̄ parcat offenso
 ribus quomodo cūq̄ r̄ q̄tūcūq̄ r̄ q̄
 grauius offensus sit ab alio. siue in re
 bus siue in fama siue in persona. **Uel**
 etiā si grauior offensio accidisset uel i
 futurū accidere p̄atus ē animo suo
 p̄pter deū indulgere ut deus sibi sua
 peccata indulgeat. Sed q̄ nō uult in
 dulgere nō ē uere cōtritus nec ē uerus
 p̄nitens. **Unde** **Abysso.** de compun
 ctione cordis. Quales uis erga te esse
 deū cum delicto r̄ ueniam polcis. talē
 te exhibere debes his qui deliquerunt
 in te. **Unde** **Aug.** Unusquisq̄ tales
 indulgentiā accepturus ē a deo: qua
 lem r̄ ipse dederit p̄ximo. Ergo illi q̄
 adhuc stant in rācore r̄ nolunt indul
 gere non sunt absoluendi nec cum sa
 cra cōmunionē cōmunicandi. **Quar**

tum signum est si officium uel negociū
 quod sine peccato mortali non potest
 exerceri paratus est resignare. Ergo il
 li qui habent talia officia q̄ nullo mo
 do sine peccato mortali p̄ficere possūt
 sicut traditores. lenones. r̄ sic de alijs.
Et p̄ quibus inhibetur eis cōmuniō
 semp sunt in peccato mortali r̄ i serui
 tio diaboli die noctuq̄. et insup sunt
 p̄uati omni bono totū ecclesie. r̄ nihil
 possūt i isto statu facere qd sit eis me
 ritorū uirg eterne. l̄z q̄nq̄ confiteant
 tū nihil ualet eis talis cōfessio ex quo
 desistere a tali officio nolūt. Sed hoc
 non intelligitur de illis qui habēt arti
 ficia bona r̄ honesta et uilia que licite
 cum deo possunt fieri sicut sutores sar
 tores. r̄ sic de alijs. **Et** tales quando fi
 deliter laborāt: r̄ sunt sine peccato mor
 tali tūc oīs talis labor erit eis merito
 r̄. **Sz** si infidelit̄ laborāt r̄ fraudulēt
 tūc tales habebūt duplex dānū: q̄ b i
 p̄senti hnt paupertatē i labore magno.
 r̄ cū hoc eternā dānationē in futuro.
 ergo omnes mechanicī et laboratores
 debent suos labores fideliter p̄ficere: r̄
 omni die omnes labores deo omni po
 tenti offerre: tunc retribuetur eis in ui
 ta eterna. **Unde** **Breg.** Omne bonū
 quod agimus: p̄ intentionem semper
 ad celestia leuemus. **Unde** **p̄s.** Labo
 res manū tuarum r̄c. **Querit** utz **S**
 requiratur cōtritio de quolibet pecca
 to mortali: **Respō** deo fm petrum da
 mascenū in. iij. di. xvij. Quia in omni
 peccato mortali ē actualis auersio vo
 luntatis a deo ad peccatum. r̄ contra
 ria contrarijs curant: oportet q̄ i om
 ni remissione peccati mortalis sit actu
 alis auersio a peccato ad deū. q̄ quidē
 contritio appellat̄. De peccatis tamē
 oblitis sufficit generalis cōtritio cum
 conatu ad recordādū r̄ dolēdū. **Sed**

nec soluz de peccato oblito debet quis in genere dolere: s; 7 de obliuione eius, dem q̄ ex negligētia cōtingit. Itē scien dū q̄ de peccato maiori debet eē maior dolor: q; maiori offēse maior pena debet 7 maior satisfactio req̄rit. Querit vtrum cōtritiō possit tollere totū reatum p̄neg: R̄ndeo fm pe. vbi supra cōtritiōnis accēssio pōt attendi dupliciter vel ex pte charitatis: q̄ causat displicentā peccati: vel ex parte doloris qui ī sensitina excitat. 7 in vtroq; modo pōt tm̄ intēdi cōtritiō q̄ tota p̄na remittit. Exemplū ptz de latrone qui cū xp̄o pependit in cruce. Exemplū in dialogo Helary. Ipe Innocētij pape erat mulier q̄dam igne libidinis accēsa que p̄prium adamauit filium: de q̄ cōcepit 7 genuit filiū alterū. Terrore igit̄ p̄cussa miro modo dolet timēs se tradi sathanę vel morte subitanea interire. Deo miserante de satisfactione anxiani cepit p̄habito igit̄ prius cōsilio sacerdotis sui: infantulū secum tollens romam venit cū multa importunitate 7 magna cōtritiōe dñi Innocētij oculis se ingessit. Cū tantis lachrymis 7 clamorib; cūctis audientibus faciēs cōfessionē: vt oēs verteret ī stuporem. Vestauit ī brachijs infantē cōmissi sceleris testē. Vidēs dñs papa ī muliere tantā p̄tritiōne 7 q; vere esset p̄nitēs: misericordia mot; sup̄ eā sic prudēs medicus volēs infirmā plene 7 cito sanare: medicinā etiā vere p̄tritiōnis p̄bare p̄cepit vt ī tali veste coram eis appareret ī quali venerat ad filiū cū peccaret. Illa confusionē eternam tpali antepōnēs: mox exiuit. 7 vestes deposuit. ī camisia redijt. Et q̄s paratissima foret ad omnē satisfactioez in tali obedientia satis ostendit. Considerās vir beatissimus tali obediētē

tali verecūdię: tali p̄nitētē nulli; peccati p̄nam posse resistere: corā oibus dixit ad mulierē. Dimissum ē peccatū tuū vade ī pace 7 nihil ampli; iniunxit ei. Audiuit hoc quidā de cardinalibus murmurādo resp̄ndit papā dicens: ad tantā culpā tam breuē p̄nitentiā non sufficere. Qui ille respōdit. Si ego iniuste egi cū muliere ista. 7 si insufficiēs ē p̄nitētia eius coram deo potestātē habeat diabolus ingredi corpus meū 7 corā oibus me vexet. si xp̄o iniuste me resp̄ndis simile tibi fiat. Statim diabolus cardinalē eundem vexare cepit p̄ cuius vexationē p̄fectā mulieris p̄nitentiā deus palā ostēdit. Tandē cōmuni oratiōe purgat; cardinalis didicit in sua vexatiōe diuine misericordię de cetero nō oblatrare.

De confessione.

Confessio fm Raymūdū ē legitima corā sacerdote peccati declaratio. Querit vtrū confessio sit de necessitate salutis: R̄ndeo q̄ sic oīs fidelis saltem semel in anno tenet ex p̄cepto qñ ad annos discretiōnis p̄uenit cōfiteri oīa peccata sua et cōmunicare saltē ī paschate. vt patz extra de pe. 7 re. Dis. Circa qd̄ q̄ritur vtrū pueris sit dandū sacramentū eucharistię: R̄ndeo fm Tho. .in. iij. di. ix. Pueris carentib; vsu ratiōis qui non possūt distinguere inter cibū corporalem 7 spūale; nō debet corp; xp̄i dari: q; ad ipsuz exigūt actualis deuotio quā tales pueri habere nō possūt. Sed pueris habere incipientibus discretiōnem etiā ante p̄fectam etatē: puta cum sint .x. vel .xj. annoz; potest dari si in eis discretiōnis signa 7 deuotiois appareāt. Hęc ille. Et ratio huius est: quia ad p̄cipiendū sacramentū requiritur deuotio actualis: et tales

pueri quāq; maiorē discretionē et deuotionē et affectū habēt ad sacramētū quā alius forte qui ē viginti annorū. Ergo parētes debēt pueros informare quōd ibi ē christus qui est de virgine natus pro nobis passus. et quā bona eueniūt homini ex digna cōmunionē. et debēt eos informare quōd cōfiteri debēt de decem p̄ceptis. et de septē peccatis mortalibus. et quōd debēt habere firmū p̄positum amplius abstinēdi a peccatū. Itē informandi sūt quomodo reuerētē sacramētū sumere debent. nec imediate expuere. nec imediate post sumptionem sacramēti comedere. s; p̄ gratiarū actionē debēt se in memorādo passionē christi exercere an̄ accessum et post et signanter cauere ne xpm̄ econuerso expellāt p̄ peccatū mortale. Sciendū est quod quācūq; peccator cōterit. tū cōfiteri tenet. quia non sufficit cōtritiō nisi sequitur confessio. **Uñ** Ambrosius in libro de paradiso. Nō enī quisq; a peccato iustificari poterit. nisi peccatū an̄ confessus fuerit. **C**onditiones quā requiruntur ad cōfessionem.

3 **Q**uod dicitur. cōfessio quālis eēt debet. R̄spondeo quod p̄mo debet eēt p̄meditata. Sed dices. quāntam diligētiam debet hō adhibere ad rememorandum sua peccata. R̄spondeo quod maiorem quā vnq; in aliq; re trāsitoria habuisti. hoc p̄bat. quia si quis rationē regi terreno debet dare de multis et arduis causis sub pena p̄nationis oculorum vel manū vel pedum si in ipsa ratione deficeret. tunc talis magnam diligētiam adhiberet vt debite rationem redderet. Sed adhuc maiorem rationē reddituri sum? in cōfessione. quia de tota n̄ra vita. et hoc sub pena p̄nationis vite eterne. Ergo quilibet debet ad memoriā reducere in quibus lo-

cis fuit. et quid in quolibet loco deliquerit. et quoties quodlibet peccatum commiserit. quia nō sufficit quod quis dicat in confessione hoc peccatū sepius commisi quia nescit cōfessor intelligere vtrū decies vel vigesies vel centies. Sin autem tunc dicat sub determinato numero pro ut sibi in estimacione sua videbit. vt dicēdo hoc peccatum commisi decies vel vigesies vel centies vel plus vel minus. quia certus numerū ignoro. tūc cōfessor potest eū s; expedire. et penitentiā iniungere. Quia maior penitentiā iniūgenda ē illi qui aliq; peccatū decies commisit quā illi qui solū quater aut septies hoc idē commisit. **Uñ** Isidorus de summo bono. Ille penitentiā digne agit. qui reatum suum satisfactione legitima plāgit. **Uñ** etiā Augustinus de penitentiā. Vere penitēs consideret quālitatem criminis. in loco. in tempore. in p̄seuerantia. in varietate personarū. Et quia hoc fecerit tēptatione. et in ipsius vite multiplici executione. S; heu aliqui currūt ad cōfessionē sine debita p̄meditatione. quod multū ē reprehensibile. signanter in his quā raro confitentur. quia tales plura peccata obliuiscunt. Ergo cōsulendū est cuilibet vt ad minus quater in anno. scz in angarijs sua peccata p̄fiteantur. Quia per hoc homo a multis peccatis retraheretur. quā sentiret appropinquare angariā in quā cōfiteri vellet. et tūc eēt magis sollicitus cauere sibi a peccatū. **S**ecundo cōfessio debet esse nuda et integra. quia deus dimidiā cōfessionē non acceptat nec vnū peccatū mortale sine alio remittit. **Uñ** Deuter. xxxij. Dei perfecta sūt opa. **Uñ** notādū quod peccator debet duo facere. P̄mo debet ad memoriā reducere peccata sua. scz audiendo s; mōnes. et s; suum posse examinādo p̄scientiā suam. Secundo debet deum

rogare ut sibi reuelat et sibi cor suum illuminet ad cognoscendum peccata sua. Et sic accedere ad confessionem et omnia peccata sua nude et integre confiteri nullus ex verecundia obtinendo et sic habere firmam spem de indulgentia omnium peccatorum quam scit et quam oblitus est. Contra hoc faciunt illi qui ex verecundia humana palliant vel occultant sua peccata quod est contra humanam rationem et contra deum. Si enim non erubuisse peccare non debes erubescere confiteri. **¶** In Chrysostomo. Cur confiteris dicere quod non confusus es facere. Cur vereris domino indicare quod non es veritus domino vidente committere. Unde psalmista. Delictum meum cognitum tibi feci. **¶** In Augustino super hoc. Quia detegit homo deum tegit: quoniam homo tegit: deus nudat: quoniam homo agnoscit deum ignoscit. **¶** Tertio confessio debet esse propria et accusans. scilicet quod sua propria peccata confiteatur et non peccata aliorum. nec aliquem debet nominare in confessione nisi in tali casu in quo sine denominatione personae non posset ipsum peccatum exprimere. ut si peccauit cum sorore vel cum matre. Item confitens non debet se excusare sicut aliqui qui dicunt in confessione. Deus ordinauit mihi hoc quod hoc malum commisi. quod omnino est falsum. et cum hoc magni peccatum est credere vel dicere quod deus malum velit. sed est ipsius hominis propria malicia. **¶** In apostolo. Haec est voluntas dei sanctificatio. Item aliqui dicunt diabolus decepit me. Item aliqui dicunt coactum ab hominibus. **¶** In Seneca. Dimitte excusationem quia nullus peccat inuitus. et tales sic se excusantes non sunt absoluedi. quia confessio debet esse propria et accusans. **¶** Quarto confessio debet esse lachrymosa: quia cum dolore et amaritudine cordis peccata sunt confitenda ut misericordiam consequamur. **¶** In Gregorio. Illi quem respicis delicta fletu delere

in conspectu deitatis non dubites misericordiam consequi. **¶** Contra hoc faciunt qui peccata sua quasi fabulam vanae sacerdoti proponunt nullam verecundiam de peccatis suis habentes. **¶** Berno. Sunt quidam qui confitentur sicut fabulam peccatorum narrat hystoriam. et egritudines anime suae sine confusione dinumerant. Sed vere confitens cum verecundia debet peccata sua confiteri. **¶** In Berno. Ideo iubemur confiteri peccata ut erubescentiam habeamus pro pena. **¶** In Augustino in libro de penitentia. Erubescencia namque magna est pena. ideo qui erubescit pro peccato dignus est misericordia. **¶** Quinto confessio debet fieri cum bona spe: et cum vera humilitate. **¶** Berno. Humiliter penitentibus remittit de peccatum. et diabolus cum quem in corde hominis inuaserat amittit principatum. Item penitens debet habere bonam fidem et fiduciam firmiter sperando se consequi indulgentiam. **¶** Unde Augustinus. Penitentia quam ex fiducia non procedit. inutilis est. sterilis manet: et sine misericordia. **¶** In Ambrosio. Non potest bene agere penitentiam qui non sperat indulgentiam. **¶** Augustinus. Vtrum in aliquo casu confessio sit reiteranda: Respondetur quod in quattuor casibus reiteranda est confessio. **¶** Hoc habet super. iij. p. **¶** De satisfactioe. Satisfactio est tertia pars penitentiae. **¶** In Augustino dicit. Satisfactio est causas peccatorum excidere: et eorum suggestionibus aditum non indulgere. **¶** In notandum quod satisfactio debet semper fieri pro contraria. **¶** In superio. iniungenda est. pesternatio et humiliatio et vestium ornatus depositio. **¶** Item auaro iniungenda est iniustarum rerum restitutio. et de iniustis rebus elemosinarum distributio. **¶** Item gulosis et ebriosis iniungenda sunt abstinentie et ieiunia. **¶** Quia secundum salomonem pro quo homo peccat pro his et punietur. **¶** Item

luxuriosis et adulteris iniungēde sunt afflictiones corporis. scz vt dure iaceāt velies duras induant. et disciplinas cum virgis recipiāt. 7 sic de alijs. **Uñ Greg⁹.** Nequaquā satisfacimus si ab iniquitate cessamus. nisi voluptates quasquā dilexerim. ecōtrario oppositis lamētis insequamur. Itē accidiosis 7 pigris iniungēde sunt vigilię. s. vt mane surgāt. 7 ecclesias frequētēt. Et etiā vt quandoq; pegrinationes faciant. Itē iracūdis 7 rancorosis iniungendū est vt suis inimicis se recōcilient. 7 omnē iracundiaz 7 vindictā ex corde dimittant. 7 cum eisdem amabiliter loquant. 7 erga eos se charitativē exhibeāt. 7 sic d' alijs. **Queritur** vtrum satisfactiōe iniunctam s̄ i peccato mortali expletā necesse sit iterare. **R**espōdeo s̄m **Tho. in. iij. di. xv.** Aliquę satisfactiōes sunt ex quibus manet aliquis effectus in satisfaciētibus etiā postq; actus satisfactiōis transijt. sicut ex ieiunio manet corporis debilitatio. Ex elemosynis largitiū substantię diminutio. 7 sic de alijs. **E**t tales satisfactiōes in peccatis factę nō oportet q; reiterētur. Quia quāru ad istud quod de eis manet p penitētiā sequentem acceptę fiunt. Satisfactiōes autem quę nō relinquūt aliquę effectum in satisfaciēte postq; actus transijt oportet q; iterent. Sicut ē de oratione et similibus. Actus enī interior. qui totaliter transit nullo modo vivificatur. sed oportet q; iteret. **I**tem **Albertus magnus.** Addidit etiā **wilhelmus.** q; talis tenetur ad suscipiēdā ppter ea penitentiā sine satisfactiōe non tamen est ei imponenda penitentiā tanta quanta si nulla fuisset imposta. quia p̄sumendum est q; ppter illā prius iniunctam quas fecerit. (s̄ extra

charitates) dñs maiorem contritiōe ei dederit. **E**t nota q; non est in peccato mortali qui ē cōtritus. hęc ille. **E**rgo bonū est quando homo vult p̄ficere penitentiā sibi iniunctā. vt pus cōteratur de peccatis suis. 7 sic in contritiōe penitentiā p̄ficiat. **Queritur** vtrum penitēs cōpleta penitētia sit totaliter absolutus. **R**espōdeo q; penitētia q; iniungit p̄ peccatis aut ē maior q; peccata fuerūt tūc deus sup̄ flūū remunerabit in vita eterna. Si equalis tunc extoto absolutus ē cōpleta penitentiā equali s̄m quātitatē peccator. Si minor tunc q; adhuc restat 7 q; hic minus fecit hoc in purgatorio supplebit. **E**x quo sequit q; quilibet non deberet abhorere hic agere duras penitentiā. q; leuius est hic satisfacere q; in purgatorio. q; pena purgatorij est valde acerba. **Uñ Aug⁹.** Iguis purgatorius 7 si etern⁹ nō sit. miro modo est tamen grauis. **E**xcellit enī oēm penam quā aliquis passus ē in hac vita nunq; in carne est tanta pena inuēta lz mirabilia martyres passi sūt tormenta. **E**rgo potius quis deberet hic ieiunare p̄ integrum annū vel amplius i pane 7 aqua q; ibi ardere p̄ vnam solam horam. **E**t homo potest hic in presenti breuius satisfacere dum est in tēpore gratię q; in futuro quādo erit tēpus iusticię. **U**nde p̄pheta. **D**iem p̄ anno dedi tibi. diem scz in p̄senti p̄o anno scz futuro. **Uñ** exempl⁹ scribit **Jacob⁹ de vitriaco.** Fuit q̄daz mulier q; dum diu mortua iacuillet añq; corpus eius in terram sepeliret. aīa i corpus reuertente reuixit. et a dño obtinuit vt seculo viuens in corpore purgatorij sustineret. et p̄ peccatis suis satisfaceret. **U**nde longo tēpore adeo se mirabiliter afflixit. vt quandoq; se

voluntarie in igne piccit et quandoque tempore hyemali in aqua glaciali diu moueret. Et reprehensa pro tanta austeritate sic nimia. Respondit nihil esse quod habere pateret respectu penę purgatorij in quo anime post hanc vitam purgantur: quę hic non plene per satisfactio- nem purgatae fuerunt.

Decem genera hominum agunt penitentiam quorum tamen unum genus veram agit.

Sciendum autem quod decem genera hominum agunt penitentiam quorum solum unum genus hominum veram penitentiam agit: habet alia nouem genera falsam et infructuosam.

Primi sunt qui confitentur tamen non integre omnia peccata sua: sed aliqua peccata sciēter occultant. Illarum confessio nem deus non acceptat: quia oportet hominem penitentem omnia peccata confiteri quę cognoscit se commisisse si vult indulgentiam consequi peccatorum: quia deo unum peccatum mortale sine alio non dimittit. Unde Deuter. xxxij. Dei perfecta sunt opera. Non enim potest deus dimidiare gratiam suam quę dimittat partes et partem non. Christus. Larga dei pietas veniam non dimittit. Aut nihil aut totum te lacrymate dabit. Ergo peccator debet duo facere. Primo debet memorari omnia peccata sua: et omne posse suum facere audiendo sermones et ad memoriam reuocando quibus temporibus et in quibus locis et quotiens contra deum per totum annum fecerit. Secundo debet deum rogare ut sibi reuelet et sibi cor suum illuminet ad cognoscendum peccata sua: et sic accedere ad confessorem et omnia peccata sua nuda et aperte confiteri: sic quę confessor intelligat: nullum ex humana verecundia celando vel palliando vel obticendo: et sic habere firmam spem de indul-

gentia omnium peccatorum. Quia si homo centum peccata mortalia commisset: et diligentiam suam fecisset audiendo sermones et perscrutando suam conscientiam ad recognoscendum sua peccata et non posset plura peccata quę decem cognoscere: et illa integraliter confiteretur et libenter vellet omnia confiteri si ea agnosceret: tunc deus sibi omnia confessa et etiam oblita indulget. Unde Hieronimus in quodam sermone. Confessio sanat: confessio iustificat: confessio peccati veniam donat. Omnis enim spes in confessione consistit. In confessione locus misericordię est. Sic etiam conuerso. Si quis decem peccata mortalia commisset: et solummodo nouem confiteretur: et unum de his sciēter obticeret ex verecundia: nullam veniam consequeretur. Unde Ambrosius in libro paradiso. Non enim quisquam a peccato iustificari poterit nisi peccatum ante confessum fuerit. Unde exemplum. Erat quidam rex qui habuit filiam venotam et castam quę fuit mater viduarum et pupillorum: quę proposuit intrare religionem et consuluit papam. Qui audiens tot bona ab ea fieri pauperibus dissuasit ingressum: quę iniicit postmodum oculos suos in quendam scriptorē qui ei ministrabat ad mensam: et ex tali visu et concupiscentia cecidit in lapsum carnis et concepit puerum. Quę territa propter hoc factum timens de honestate pro hoc totum regnum et totam parentelam consuluit quādam antiquam vetulam: quę fecit ei aborsum. Ex hoc filia regis conturbata sic quę amplius nunquam vel raro visa est ridere vel gaudere ad quā pater ait: Tu semper es turbata nec delectaris in his quę sunt mundi. Ideo mihi placet ut intres in aliquam religionem. Quę ingressa religionem ita seriose,

vixit q̄ raro visa ē cum ceteris puellis
conuersari vel letari: sic q̄ ipsa fuit ex-
emplum omnibus virginibus. **Q**ue
tandem infirmata grauiiter defuncta
ē: z infra triginta dies apparuit abba-
tissa ait: **Q**uomodo hoc factus est:
cum tu tam religiose vixisti: q̄ tu fuisti
speculus omnium nostrum: **R**espondit
quoddā peccatus cōmisi in seculo qd̄
p̄ verecūdia humana nunq̄ confessa
lum: q̄uis de hoc semper dolui z semp̄
tristis fui. **E**t est illud q̄ pdidi virgi-
nitatem meam: z insuper puerum quē
sic concepī occidi. **E**t si hoc peccatum
cōfessa fuisset deus millesies mibi in-
dulsisset si millesies h̄ cōmisset. **S**ed
quia ego semper illud scienter obtinui
Pideo eternaliter dānata sum. **S**e-
cūdi sunt qui omnia peccata sua que ī
memoria habent confitentur: h̄ retinēt
vnū vel plura ī volūtate iterū faciēdi.
Itē nō p̄ficiūt istis talis p̄fessio. **Q**uia
sic nullū pctm̄ reseruādū ē in actu: sic
nec ī volūtate. **Q**uilibet p̄nitēs debet
h̄re volūtates ampli⁹ nūq̄ peccādi si
vult cōseq̄ remissionē pctōz. **S**ignū
aut̄ q̄ quis amplius non habet volū-
tatem peccandi est q̄n̄ non solum post-
ponit peccata: sed etiaz occasiones pec-
catorum: hoc in illis apparet qui vera-
citer cōuertūtur: z firmū p̄positūz ha-
bent se emendandi: quia tales abijciūt
sup̄bum habitum: z capucia magna-
crinalia: pepla cum quibz peccauerūt:
quia vere p̄nitēs debet abijcere z post-
ponere illa omnia q̄bus nisi ad peccā-
dum vtebatur. **E**rgo si cōfessor q̄reret
an plus vis talia cōmittere: **R**espon-
dit verus p̄nitens nō: q̄ diu: vsq̄ ad
mortem. **H**abes adhuc illa ornamen-
ta cuz quibus peccasti: ad quid valēt
Si non vis amplius vti ad peccādū

talibus: non dare debēs filijs tuis vel
filiabus: ne des eis occasionem peccā-
di: alias reus eris omnium peccatorum
que ipsi cōmittent. **E**rgo verus p̄ni-
tens debet abijcere non solum acuz s̄
etiam voluntatem z occasionē peccan-
di. **U**nde si quis illicite choricasset: v̄l
actum luxurie extra statūz matrimonij
cōmisset: vel inebriat⁹ fuisset: vel etiā
suam p̄p̄iam vxorem sine causa extrā-
core z vindicta percussisset. **U**el etiam
cuicunq̄ homini maledixisset: z sic de
alijs: q̄uis illa omnia confiteretur: tñ
si non haberet firmū p̄positam ampli-
us talia dimittere: cōfessio sua sibi ni-
hil p̄desset. **E**rgo oportet te in tali pro-
posito ad confessionez accedere q̄ am-
plius vsq̄ ad mortem nunq̄ vis illi-
cite choricare: nec ad tabernam ire z te
inebriare: nec vxorem propriā z alios
homines nec verbo nec facto cōtra iu-
sticiam offendere: z sic de alijs peccat̄.
Tertij sunt qui volēt de peccatis et
confitent̄ peccata sua sed ablata non
restituūt: illis talis confessio nihil p̄-
dest: quia s̄m̄ Aug. Peccatum nō di-
mittitur nisi ablatum restituatur. **E**t ī
hoc nō potest quis excusari qui habet
facultatem restituēdi. **S**ed si pauper
est z non potest sufficit volūtas. **S**ciē-
dum autem q̄ quilibet statim debet re-
stituere et p̄ximo suo satisfacere añq̄
ad cōmunionē accedat: si cōmode p̄t.
Si si dices: quomodo debet fieri re-
stitutio: **R**espondeo si furtum cōmis-
sum per te est occultuz: tunc restitutio
debet fieri per sacerdotem vel confesso-
rem sine exp̄sione tui nominis ne te ip-
sum infames: vel si iā cōmode non po-
tes restituere: tunc p̄ eūdem sacerdotē
vel cōfessorem debēs petere dilationez
ab alio. **U**el si ē manifestū tūc p̄ te ip-
sum debēs dilationē petere. **Q**uod si ille

tibi nolit dare dilatio: tunc tu teneris
cedere oibus bonis tuis vsq; ad extre-
mam necessitatem et ei restituere bona
ipsius. Sciendum autem quod quod debita
tenentur soluere proximis si terminus so-
lutionis aduenit et possunt soluere et no-
lunt soluere: tales non debent absolui a
peccatis nec ad sacramenti comunio-
nem accedere nisi antea soluerint. Item
sciendum quod non solum magna ablata sunt
restituenda sed etiam parua. Verbi gra-
tia si ad pratum proximi tui inisses et ei co-
tra voluntatem suam unum pannum ple-
num gramini absulisses. Vel ei alis
in fructibus et segetibus danum scieter cum
pecoribus intulisses: vel totros de vi-
neis vel poma vel pira de arboribus ab-
scerpisses: tunc tu teneris secundum psalmum con-
fessoris per his omnibus satisfacere. Cum
sciendum quod qui sic diuersis hominibus
pua damna intulisset: quos tamen non
noscit talis debet facere vnam summam secundum
suam estimationem et cum consilio sui con-
fessoris illam summam dare ad structu-
ram alicuius ecclesie et signatim ad illam
in cuius parochia danum fecit vel etiam
paupibus. Et notandum quod usurarij qui
usuram acceperunt et lusores qui ex aua-
ricia et propter lucrum lusierunt et merca-
tores qui emendo vel vendendo proximos
deceperunt et mechanici et laboratores
qui in laboribus suis scieter fraudem commi-
serunt et serui et ancille qui bona domini-
corum abstulerunt: omnes isti non possunt
absolui a peccatis nisi restituant. Cum
ad vere penitentes loquitur dominus. iij.
Regi. viij. Restitue ei omnia que sua sunt.
Et Leuit. vij. Reddet omnia que per frau-
dem voluerit habere integra. Hinc etiam
christus dicit in euangelio. Redde quod
debet. Unde Augustinus. Tu petis quod tibi
deus quod ex debito non debet et tu
non vis proximo tuo reddere quod ex de-

bito debet. **I**tem sciendum quod hec resti-
tutio non solum intelligenda est de rebus
istis: sed etiam de fama hominis et bono-
re. Grauius enim peccamus auferendo proxi-
mo famam bonam quam si ei auferamus qual-
cumque res temporales: quia fama melior
est quam aliqua temporalis res esse possit. Cum
salomon. Pro. xxij. Melius est nomen
bonum quam vnguentum et diuitie. Ex quo pa-
tet quod detractores bonae fame deterio-
res sunt quam fures vel raptores rerum tem-
poralium. Ambrosius. Tolerabiliores sunt
fures qui nobis bona temporalia deripi-
unt: quam detractores qui nobis bonam fa-
mam nostram dilacerant. ergo qui fal-
se proximum infamauit tenet erga illos
apud quos dixit renouare si vult con-
sequi veniam peccatorum: ergo illi detrac-
tores difficulter satisfaciunt. Unde
Hieronymus. Non facilis venia praua di-
xisse de rectis. Similiter illi grauiter pec-
cant qui detractores libenter audiunt.
Unde Bernardus. Detrahente au detrahen-
tem audire quid horum danabilius sit
non facile dixerim: unde inter omnia
peccata difficilius dimittuntur illa duo
peccata: scilicet detractio et iniustarum rerum
ablatio. Et ratio est quia ibi non sufficit
contritio nec confessio nisi fiat bonae fa-
me et rei ablate restitutio. **Q**uarti
sunt qui contentur peccata sua: nec ta-
men suis offensis indulgere vo-
lunt et talis confessio non est utilis. Quia
nequaquam deus dimittit suam offensam:
nisi et nos nostris offensis dimittamur.
Unde Augustinus dicit. Unusquisque ta-
lem indulgentiam accepturus est a deo:
qualem et ipse dederit proximo. Sed di-
ceres qualiter oportet me indulgere ini-
micis meis: Respondeo quod sic oportet
te indulgere inimicis tuis quod non vis
te ex vindicta vel rancore vindicare nec
verbo neque facto. Item vt nec vindictam

petas a deo super eum venire in futu-
rū. et vt ei omnia signa cōmunia cha-
ritatis exhibeas: quę alijs hominibus
exhibere cōsueuisti. scz loquendo salu-
tando. et sic de alijs. Sed cōtra hoc fa-
ciunt q̄ nolunt aliquib⁹ loqui. nec ad
domos eorum ire: nec eos in via salu-
tare: nec respondere. quę omnia sūt si-
gna rancoris in corde q̄uis ore dicāt
se eis indullisse. **Unde Raymo super**
Matth. Nihil p̄dest ore dimittere: si
seruat iracūdiam in mente. **Ergo ver⁹**
p̄nitens non solū ore sed et corde de-
bet indullgere. **Et** posset esse tanta iniu-
ria et offensa. et quis posset ex tanto fer-
uore indullgere q̄ ex hoc sequeretur re-
missionem omniū peccatorū suorum.
Unde Greg⁹. Qui in se peccātū clemē-
ter indullserit. nulluz vestigium pecca-
ti in eius anima remanebit. **Exemplū**
Erat quidam miles qui occidit patrē
alterius militis. et filius eius quęsiuit
oportunitatē quomodo posset vindi-
care patrem suum. et contigit q̄ in die
parasceues ille miles icellit sine armis
quem ille alius insecutus est volens
eum occidere. **Tūc** ille p̄strauit se ante
pedes eius dicens: **Propter** mortē do-
mini nostri iesu ch̄risti quam hodie p̄
nobis sustinuit ignosce mihi q̄ patrē
tuuz occidi. **Tūc** ille cōpunctus dixit:
Propter mortem dñi nostri iesu ch̄ri-
sti tibi ignosco. et eleuauit eum de ter-
ra. et in signum recōciliationis oscula-
tus est eum. **Uñ** autē idē miles ecclesiā
intraret. et cuz ceteris crucifixū domini
nostri iesu ch̄risti oscularē. **Tūc** cru-
cifixus amplexatus ē eū dicens: **Quia**
hodie indullisti illi p̄pter me: qui tibi
patrē tuū occidit. **Ideo** hodie indul-
geo tibi omnia peccata tua. et in signū
reconciliationis osculor te in maxillaz
tuaz. **Quod** vidētes circūstantes glo-

rificauerunt dei bonitatem et misericor-
diam. **Sciendū** tamen quando quis
alteri iniuriam fecit: tunc ille tenet of-
fensam dimittere. sed iusticiāz pōt ab
eo exigere. vt ei satisfaciāt et dānum re-
compenset s̄m q̄ iusticia dictauerit.

¶ **Quinti** sūt qui et si vere p̄niteāt et
confitent omnia peccata sua: tamen i-
mediate recidant. **Talis** penitentia
etiam erit eis inutilis. **Uñ Aug⁹.** In-
anis est p̄nitētia quā sequens culpa
inquinat. nil valet a malis venias po-
scere et mala denuo iterare. **Scienduz**
q̄ recidūātes postq̄ consecuti sūt re-
missionem peccatorū et denuo peccāt
peiores efficiūt q̄ ante fuerunt. **Luc.**
xi. Erunt nouissima hominis illi⁹ peio-
ra priouibus. **Itez** tales deū graniter
offendūt p̄pter ingratitudinē. **Unde**
Isid. de sumo bono. **Derisor** et nō p̄-
nitens est qui adhuc agit p̄pter quod
p̄nitet. **Verbi** gratia. ebriolus cōfite-
tur et econuerso statim post pasca in-
ebriatur. **Similiter** blasphem⁹ iracū-
dus superbus luxuriosus. et sic d̄ alijs
Ergo penitentia vera debet esse p̄seue-
rans. hoc est q̄ semp̄ doleat se peccasse
et in tm̄ peccatū ei displiceat vt nūq̄ li-
beat illud iterare. **Hugo** de sancto vi-
ctore. **Quādo** de⁹ i p̄tritiōe absoluit
hoīem a peccatis ligat eū vinculo p̄pe-
tue detestatiōis vt peccatus de cetero
sp̄ detestat. **Uñ Mat. x.** Qui p̄seue-
rauerit vsq̄ i fine hic salu⁹ erit. **supple**
i penitētia. **¶** **Sexti** sūt q̄ cōfitent. tū **I**
p̄pter multitudines peccatorū vel p̄pter
malā p̄suetudinē peccādi diffidūt se
posse satisfacere nec p̄ cōsequēs veniā
cōsequunt. **Aug⁹.** Penitentia q̄ ex fi-
ducia nō p̄cedit inutilis ē. sterilis ma-
net. et sine misericordia. **Uñ Ambro.**
Nō pōt bene agere penitētiā qui nō
sperat indulgētiā. **Sic** Layn penitētiā

egit dicens: maior est mea iniquitas
q̄ vt veniam merear. Sic 7 iudas pe
nitentia; egit dicens: Deu q̄ tradidi
sanguinem iustum. 7 sic desperavit et
seipsum suspendit. Unde Leo papa i
quodam sermone. Sceleratior omni
bus o Iuda 7 infelicioz extitisti: quez
non p̄nitentia duxit ad dominū: sed
desperatio cōtraxit ad laqueū. Unde
verus p̄nitens debet cuz bona fiducia
confiteri 7 p̄nitentiā agere etia; si mil
le milia peccata mortalia cōmisisset.
Unde Bern. Maior est dei pietas q̄
queis iniquitas. Sicut enī scintilla
in medio maris. ita omnis iniquitas
hominis ad misericordiā dei. imo nul
la est cōparatio quo ad peccata homi
nū que sunt finita 7 quo ad misericor
diam dei que ē infinita. Un̄ Aristo.
viij. phis. Finiti ad infinituz nulla est
pportio. Unde domin⁹ dicit p̄ Ezech.
xviij. In quacunq; die peccator inge
muerit 7c. Idē. xviij. Nolo mortē pec
catoris. ¶ Septimi sūt qui p̄sitentur
peccata sua 7 in non resignāt officia p̄
bibita: que sine peccato mortali p̄ficere
non possunt de hoc quere añ. xxv. ¶
¶ Octavi sunt qui cōsitentur ex sola
consuetudine vel timore humano: nō
ex gratia nec charitate. Et talis confes
sio non est deo accepta nec homini sa
lutifera que non ex charitate p̄cedit s̄
solum ex timore humano 7 etiā ex ve
recundia. quia verecundant q̄ se alijs
christianis non cōformant ideo confi
tentur ne ab alijs hominibus despiciā
tur. Et illorum qui ex timore 7 ex vere
cundia humana confitentur sunt duo
signa per que cognoscuntur. Primus
est q̄ tales differūt suam confessionez
vsq; ad vltimam hebdomadaz. tunc
quādo vltra differre non possūt: tunc
confitentur ex quadā verecūdia ne vi

deatur esse heretici vel pagani: ne post
mortem p̄uentnr ecclesiastica sepultu
ra. Quia s̄m ius canonū qui non con
fitentur in quadragesima et cōmuni
cant in pasca non debent sepeliri in ci
miterio vel alio loco sacro sed in cā
po. Sed si liceret 7 non esset verecun
dia: tunc tales qui sic distulerūt suam
confessionem vsq; ad vltimaz hebdo
madam cū tamē bene habuissent tem
pus et oportunitatez cōsistendi vltim⁹
differrent: 7 raro vel nunq; cōsiterent:
si homines nō timerēt. 7 hoc est signuz
q̄ non habent gratiam 7 charitatem.
Quia s̄m Greg. Charitas nō ē ocio
sa. opatur enī magna si ē. Un̄ Bern.
O bone iesu nō est amor tuus ociosus
qui te diligunt non tepescūt. Non est
amor tuus transitorius sed etern⁹. Ex
his sequitur. q̄ si tales haberēt gram
7 charitatem: tempestiue fuissent moti
ad cōfessionem 7 ad p̄nitentiā agen
dam vt digne possent cōdicare sacramē
tum. Et vt opera eorū essent deo acce
pta. Quia vnum pater noster vel vna
dies ieiunij post cōtritionē et cōfessio
nem pl⁹ valet q̄ mille pater noster vel
totaz quadragesimā ieiunasse in vno
peccato mortali. Scdm signū q̄ tales
tam cito post pasca reciduant 7 i nul
lo vitam suam emendant: sed imedia
te post pasca viuūt sicut antea vixerūt
7 eadem peccata iterato cōmittūt que
antea confessi fuerūt. Et hoc est signū
q̄ nō vere sed fecte non ex charitate: s̄
ex psuetudine p̄nitentiā egerunt nec
firmū p̄positum emendādi habuerūt
¶ Noni sunt q̄ cōsitentur 7 p̄nitentiā
suscipiūt: sed eam non p̄ficiunt. talis
cōfessio nō p̄ficit ad salutē. Hoc p̄t̄
ex eo: q̄ est vnus casus de quattuor ca
sibus in quib⁹ iterāda ē cōfessio. hoc
gr̄e. iij. ¶ ¶ Decimi sunt q̄ vere p̄g. X

De sacramento eucharistie XXVI

nitent 7 quorū pgnitentia est salubris
7 pficua. Et sunt illi qui dolent de om-
nibus peccatis suis 7 cōfitent omnia
peccata sua pure 7 integre in quib⁹ re-
cognoscunt se deliquisse. 7 habent fir-
mum ppositum amplius nunq̄ velle
peccare: 7 parati sūt satisfacere fm cō-
siliū sui confessoris fm suaz possibi-
litate. Et qui ista habent illi remissi-
onem peccatorū suorū cōsequunt. 7 si
tot peccata cōmississent quot sūt gutte
ī mari. quia misericordia dei sup oia
opera eius. Exemplū. Nobilis quidā
peccauit cum filia p̄p̄ia. 7 cōpunctus
in quodam sermone accessit ad archi-
episcopum quendā in francia et con-
fessus est cum magna cōtritione. 7 q̄si-
nit ab ep̄o vtrum adhuc gratiaz 7 mi-
sericordiaz posset consequi a deo: Re-
spondit ep̄s q̄ sic. si saltem satisfacere
vellet. quia dei misericordia ē infinita.
Et ille dixit se paratū esse ad satisfacti-
onem fm suā possibilitatē. Et ipse in-
iūxit sibi septennē pgnitentiā. Qui no-
bilis gemens ex intima cordis cōpun-
ctione petiuit sibi iniungere maiorem
pgnitentiā dicens: Vt si vsq̄ ad nouissi-
mū diem pgniteret nō esset sibi nimīū
p̄ tantis peccatis. Tūc ep̄iscop⁹ vidēs
suam intimā cordis cōtritionē dimi-
nuūt sibi illos septem annos: 7 iniūxit
sibi solum tres dies in pane et ī aqua.
Et ille iterum plus gemens dixit: dñe
qd̄ facitis: Ego petiui pgnitentiā ma-
iore 7 vos imponitis mibi minores. et
etiā q̄si nullā p̄ tā magnis peccatis q̄
p̄tra deū cōmissi. Tūc ep̄s cernēs suaz
maximā cōtritionē cordis iniūxit ei
nisi vnū pater n̄r. Tūc ille maxime ge-
mens. 7 sic gemēdo expirauit. Et cre-
dendū ē q̄ ista itima cordis p̄tritio de-
leuit sibi p̄nā 7 culpā. 7 q̄ statim sine
purgatorio ad celū euolauit.

De sacramento eucharistie.

Castro mea ve
re ē cib⁹ 7 sanguis me⁹ vere ē
pot⁹. In q̄bus verbis fit mētio de sa-
cramēto eucharistie qd̄ ē quartum sa-
cramētū in ordine. An h̄ q̄ritur q̄li-
ter xp̄s sit in h̄ sacramēto: Rñdeo fm
sanctū Tho. in. iij. di. x. Christ⁹ idem
q̄ de virgine natus 7 p̄ nobis passus
ē cōtinēt in hoc sacramēto. Itē q̄ritur
quot modis h̄ sacramētū sumit. Re-
spōdeo q̄ tripliciter sumitur. Primo
spūaliter tm̄ vt q̄ accipiūt rem sacra-
mēti. i. grāz 7 n̄ sacramētū. An Aug⁹
Crede 7 māducasti. S; q̄rit q̄ isti sūt
q̄ istud sacramētū sic spūaliter accipiūt
Rñdeo q̄ sūt q̄ttuor genera hominū.
Primi q̄ ī infirmitate cōstituti sūt
sic q̄ nō retinent cibū: 7 tm̄ ex toto cor-
de desiderant hoc sacramētū 7 tamen
p̄ infirmitatē 7 vomitū nō p̄sumūt
sumere. Et isti māducant spūaliter. i.
grāz sacramēti p̄cipiūt p̄ desideriu⁹
qd̄ habet ad sacm̄. Et tales nullo mō
debet sumere h̄ sacm̄ q̄ sic infirmi sūt
q̄ cibū nullo mō retinere possūt. qz suf-
ficit eis illa spūalis māducatio. An ex-
emplū. Quidā habēs deuotiōez ma-
gnā ī sacro altari. oī die si aliq̄ modo
potuit itegrā missā audiuit. Lū mori
deberet. 7 p̄ vomitū cōicare nō pos-
set. 7 d̄ h̄ mltū dolēs petijt sibi lat⁹ suū
lauari 7 ī p̄ano mūdissimo corp⁹ xp̄i
supponi. Quo facto pann⁹ paulatim
corp⁹ xp̄i celsit 7 mox vt corp⁹ xp̄i nu-
dam carnē illi⁹ h̄is tetigit vsq̄ ad cor-
cūctis vidētib⁹ penetrauit. Scdi
sunt qui p̄parauerūt se ad h̄ sacramē-
tum fm suū posse. 7 sacerdos denegat
eis. 7 etiā ipsi humiliter petunt 7 de-
siderant hoc sacramētū. 7 sic ex obedi-
entia sacerdoti abstinet a sacramētali